

Байрачна Валентина Валеріївна
викладач кафедри загальноправових
дисциплін юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СТАН СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Споживче кредитування є найбільш поширеним видом банківських операцій. У сучасних умовах в Україні цей інститут стає все більш актуальним. Зумовлено це тим, що більшість громадян України, маючи середній дохід, не може собі дозволити купувати товари тривалого користування за рахунок власних поточних доходів.

Наразі концепція споживчого кредитування в Україні активно розвивається, наріжними в ній є питання щодо шляхів вдосконалення техніки кредитних послуг, розширення видів кредитування. Велика увага приділяється виробленню комплексу новітніх принципів, за допомогою яких буде можливим спростити і вивести на якісно новий рівень правовідносини банків із фізичними особами.

Як стверджує Л. В. Торубка, в Україні поняття «споживчий кредит» сприймається як синонім поняття «кредит на споживчі цілі», тобто виключно за своїм цільовим призначенням, під яким розуміється використання кредиту на цілі, що не мають характеру підприємницької діяльності. Однак у розвинених банківських і адекватних їм правових системах під споживчим кредитом розуміється не просто угода, що відповідає аналогічному критерію «споживчих потреб», а угода, що надає споживачеві особливі засоби правового захисту, не характерні для інших банківських кредитних угод [3, с. 227]. Ми поділяємо дану точку зору, до того ж наразі в більшості країн Європи прийнято спеціальні закони, які стосуються такого виду кредиту, як споживчий кредит.

За допомогою споживчого кредитування кредитують: купівлю житла, автомобільного транспорту, побутової і оргтехніки, здійснення оплати за навчання, лікування або відпочинок тощо. Тобто об'єктом споживчого кредитування може бути будь-який предмет споживання, який виступає як товар або послуга.

До основних причин, що стримують розвиток споживчого кредитування в Україні за умов фінансово-економічної та політичної кризи і які можуть негативно позначитись на діяльності та фінансовій стабільності комерційних банків, Г. О. Партин відносить: зростання кредитного ризику, пов'язаного з необ'єктивною оцінкою кредитоспроможності фізичних осіб-позичальників. У багатьох розвинених країнах світу кредитори користуються послугами незалежних бюро кредитних історій, що сприяє зменшенню витрат та ризиків

фінансово-кредитних установ, однак в Україні така практика недостатньо поширена; низький рівень оплати праці в Україні, тобто неможливість повернення багатьма позичальниками суми кредиту і відсотків за ним; незначний рівень довіри населення до банківських структур; у практиці кредитного аналізу банки мають враховувати фактор присутності тіньової економіки, що часто не дає змоги об'єктивно оцінити позичальника; вища вартість придбання товарів у кредит, ніж при оплаті готівкою [1, с. 260].

Як вважає Н. Г. Радченко, не менш важливою є проблема низького рівня інформаційної обізнаності населення щодо умов кредитування та низький рівень кваліфікації персоналу банківських установ, які, на жаль, неспроможні надати якісні консультаційні послуги клієнтам [2, с. 183-184]. Вважаємо, що ще однією проблемою, яка підвищує кризовий вектор споживчого кредитування, є нестабільність валютного курсу, а саме його інколи стрімке зростання. Зазначене призводить до підвищення потенційного ризику неповернення кредитів, отриманих в іноземній валюті або ж затримки із поверненням такого кредиту.

Отже, за останні роки обсяг споживчого кредитування в Україні постійно зростає, що обумовлено економічною ситуацією в країні. Для подолання наявних проблем у сфері споживчого кредитування та забезпечення розвитку останнього необхідно: по-перше, вдосконалити регулювання кредитних правовідносин між кредиторами і позичальниками, що стосуються обслуговування споживчих кредитів; по-друге, розробити механізм щодо унеможливлення кредитування фізичних осіб без інформації про їхні реальні доходи, з метою розуміння того, що позичальник буде у змозі цей кредит повернути; по-третє, здійснювати державну політику щодо стабілізації політичної та економічної ситуації в Україні; по-четверте, реалізовувати заходи щодо забезпечення сприятливих умов для підвищення рівня доходів населення; по-п'яте, підвищувати фінансову грамотність населення шляхом проведення загальнодержавних програм щодо інформування громадян у сфері кредитування; по-шосте, розвивати короткострокове кредитування для придбання товарів народного споживання, оскільки рівень ризиковості такого виду кредитування значно менший, оскільки терміни кредитування невеликі (зазвичай до одного року), а суми кредиту порівняно незначні; по-сьоме, розвивати довгострокове кредитування з метою фінансування будівництва житла або його купівлі.

Література

1. Партин Г. О. Стан споживчого кредитування в Україні та перспективи його розвитку з врахуванням умов сучасної фінансово-економічної та політичної ситуації / Г. О. Партин, Я. Р. Грудка // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.6. – С. 257-262.
2. Радченко Н. Г. Споживче кредитування: сучасний стан та проблеми розвитку / Н. Г. Радченко // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – № 2. – С. 182-188.
3. Торубка Л. В. Споживче кредитування в Україні: сучасний стан і напрями розвитку / Л. В. Торубка // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3 (12). – С. 227-230.